

עלון דף היומי להתאחדות הקהילות

דבר יום ביומו על הצניעות ויסודי הדת

התעוררות - הוא ארגון שמוקדש להלכות הצניעות ויסודי הדת בהשתתפות אדמו"רים, רבנים, קהילות, ולומדי תורה לשמה, בסיקוח כ"ק האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס אבדק"ק האלמין שליט"א, מחבר יותר מאלף ספרים על כל יסודי הדת
 קו שומרי החומות: 072-3372978 לקבלת מידע בטלפון: 054-8505028

עלון מס' 3004 לימוד דף היומי להתאחדות הקהילות על יסודי הדת, ט' כסלו - שנה חמישית תשפ"ה

שכר ועונש - "שער נפתלי הנהגות וסיפורים - חלק ה'"

הצדיק המקובל האלוקי רבי נפתלי הכהן כ"ץ זי"ע

עדות הסבא קדישא הגה"צ רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע על הנסיבות שרבי

נפתלי נשאר בקושטא!!!

ואמר שבחרב זה יעמוד נגד שונאיו. ומאז מי שדיבר לנגד הרבי ר' נפתלי דיבור כל דהו מיד נפל ולא הוסיף לקום, וכל העם שמעו וייראו וישב בנוה שלום. [אח"כ נמסרה החרב להמלך והצליח במלחמותיו שהיה לו אז].

קובץ שלישי -

רבי נפתלי כ"ץ מאוסטרהא

יום פטירתו: כ"ד כסליו תע"ט

רבי נפתלי כ"ץ, מגדולי הרבנים בדורו היה. כיהן בקהילות רבות ובהן: אוסטרהא, פוזנא, ופרנקפורט שבה ישב החל משנת תס"ד (1704).

רבי נפתלי עסק הרבה בתורת הקבלה, דוגמת סבו המהר"ל מפראג. אמרו עליו שבידו קמיעות המסוגלים לכיבוי כל שריפה.

בחורף תע"א, ביום כ"ד בטבת, פרצה שריפה גדולה בביתו שכילתה את הרובע היהודי בפרנקפורט ופגעה באיזורים נרחבים של העיר. שונאיו העלילו עליו שהוא הצית בעצמו את השריפה כדי להוכיח את כחן של הקמיעות שבידו. רבי נפתלי כ"ץ נאסר ושחרר לאחר

הצדיק הקדוש המקובל האלוקי רבי נפתלי כ"ץ זצוק"ל

א. מבוא*

קובץ שני - הסבא קדישא הגה"צ רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זי"ע נפטר כ"ב אייר בשנת תר"צ בהיותו בן 120 שנה בדיוק, עדותו על הנסיבות שרבי נפתלי כ"ץ זי"ע נשאר בקושטא!!!

אות ד'. עוד סיפר שהגה"ק הרבי ר' נפתלי כ"ץ זצוק"ל בעל סמיכת חכמים בא לקושטא ברצונו לעלות משם לארץ הקודש. וזקיננו הקדוש (מהר"ח או מהר"י) אלפאנדרי הכירו. ויעצו שישאר לגור בקושטא ובנה ביהכ"נ גדולה לו לשמו [שעומדת עד היום שמה] ושמע לעצתו. אחר כך היה להרב רבי נפתלי זי"ע שם שונאים ושלח לו זקיננו קסת הסופר וקולמוס בתיבת זהב וגם חרב גדולה של זהב.

היתה עבודה זאת יכולה להכתב. בתוך הטכסט ובהערות נבלעו מדבריו של הפרופ' היילפרין ומהם שהובאו בסוגריים מרובעות. שלמי תודה לו.

* מאמר זה הוגש כעבודה סמינריונית לידי מורי הפרופ' ישראל היילפרין בחוג להיסטוריה של עם ישראל באוניברסיטה העברית בירושלים, אלמלא עבודתו המונומנטאלית של פרופ' היילפרין בספרו "פנקס ועד ארבע ארצות" (ירושלים תש"ה, 720 עמ') לא

מאתיים שנה לאחר מכן נפטרה לידו אחת מצאצאיו. נמסור מכאן את תיאור פטירתה, כפי שכתבה ביומנו עורך דין מרדכי עליאש, מעורכי הדין החשובים ביותר בישראל. הוא שהגן במסירות על אסירי ההגנה, בתוכם משפטו של זאב ז'בוטינסקי כשהגן על ירושלים במאורעות תר"ף-תרפ"א. בשעתו כיהן כשגריר ראשון של ישראל באנגליה וקידש את השם, כשסירב לנסוע אל המלכה בשבת ולהגיש את כתב האמנה. הוא הלך את כל הדרך ברגל כשלידו נוסעת מרכבת המלכה. הוא נפטר בלונדון ליד הגמרא ביום כ"ב באדר תש"ך.

אנו מביאים את הדברים מתוך היומן וניכרת ההתרגשות העמוקה של הכותב מהמעשה המופלא. היומן נרשם באיסטנבול שבה שהה עו"ד עליאש, עם ראש הרבנים לישראל - הגר"א הרצוג זצ"ל, במסע הצלה של יהודי הונגריה במלחמת העולם השנייה.

"...לאחר התפילה ניגש אלי ה' סגל - מזכיר הקהילה האשכנזית - ושאל אותי אם ברצוני לעלות על קברו של הרב ר' נפתלי, כפי שכבר שמע כנראה ממי שהוא (שאני מצאצאיו) והוסיף: האם כב' רוצה לבקר על קברה של דינה ז"ל? שאלתיו מהיכן הוא יודע על דבר שאירע לפני יותר מעשרים שנה? ועל זה הוא ענה לי שכל העיר יודעת את הענין של דבר פטירתה וכיצד היא הובאה למנוחת עולם על יד קברו ממש של הצדיק, ושהוא הוא שטפל בענין. בקצרה אמר לי ש-24 שעות לפני פטירתה הזמינה אותו דינה ז"ל אצלה, אמרה לו שהיא הולכת למות, וקבלה ממנו הבטחה שיקברוה ע"י קבר סבה הצדיק: הוא נסה להתחמק, אבל היא הפצירה בו, והוא פנה לרב וסופו של דבר היה, שהוא בעצמו הובילה למקום מנוחתה, ועדיין הוא כאלו מרגיש על כתפיו את אותה הלוייה המפורסמת. קצרתי אתו, כי לבי התחיל פועם ורוחי נסערה, ואמרתי לו שיבוא אלי למחרת היום בשעה 9 בבוקר לאחרי גמרו את התפלה ונצא לבית הקברות. תחילה הספור הזה כה הסעירה אותי, ששעות רבות לא יכולתי להרגע... הוא הופיע בשעה הקבועה, ובדרך

שהוכחה צדקתו. אף על פי כן נגזר עליו לעזוב את העיר ולוותר על משרתו.

רבי נפתלי עבר לפראג - אל רבי דוד אופנהיים, משם לברעסלוי וממנה לאוסטרהא שבה כיהן ברבנות בנו - רבי בצלאל כ"ץ.

רבי נפתלי היה מהלוחמים הגדולים והאמיצים כנגד השבתאות ועם מחותנו, רבי צבי אשכנזי בעל "חכם צבי", יצא כנגד השבתאי המוסווה נחמיה חיון.

פרסם ספרים רבים ולציון מיוחד זכה ספרו "סמיכת חכמים" שהוא חלק א' של ספרו "ברכת ה'". בספרו זה הוא מקשר, בדרך פלפול, סיום מסכת עם תחילת המסכת שלאחריה.

כתב תפילות ופיוטים שנדפסו בספר מיוחד. צוואתו, מלאת המוסר, נדפסה פעמים אחדות.

כל ימיו התגעגע לעלות לארץ ישראל ובאחד מספריו הוא כותב: "נאום המתגעגע על כנפי התנועה לעזוב אדמת חו"ל להתהלך לפני ה' בארצות החיים. לנשק עפר ארץ ישראל וללחוד רגבותיה, לקיים כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו".

בשנת תע"ט, או בשלהי שנת תע"ח, יצא רבי נפתלי לארץ משאת נפשו, לארץ ישראל. הוא שם את פעמיו לעבר קושטא שממנה יוצאות הספינות לארץ ישראל, אולם בעיר זו חלה את מחלתו אשר מת בה.

אולי משום שלא זכה להגיע לארץ ישראל, ביקש שלא יחרתו על מצבתו שום שבח וכך נכתב על המצבה:

ברוך דין האמת פ"נ הרב מוהר"ר נפתלי כץ זלה"ה משלשלת היחוס כמה גאוני ארץ ראש משפחות מכל הצדדים ויחוסי כהונה עד אהרן הכהן לאל עליון - נתבקש בישיבה של מעלה ועלה ביום ש"ק כ"ד כסליו שנת כי לא תעזב נפשי לשאול לפ"ק".

שנים הרבה היה קבור רבי נפתלי בקושטא, הרחק מבני משפחתו ומצאצאיו הרבים שהיו בהם גדולי תורה מפורסמים ביותר.

מלים שיתאימו למקרה נפלא זה, ומני אז יודעים כל יהודי העיר, וכל המבקרים את הקבר להתפלל ולבקש רחמים, את הספור של האשה נפלאה שמצאה את משכבה האחרון על יד הקבר הנערץ". בינתיים הגענו לחצר הקהלה שבארטקי, ראיתי את בית המדרש הקטן של הר"נ ז"ל, ומשם עלינו ברגל עד בית הכנסת העתיק ואל שני הקברים. רוחי המה בקרבי, קראתי מתוך ספר תהלים ועמדתי דומם ודומע עד שהשמש הפציר בי ללכת. גם הרבי מבלז הוא נכדו של הר"נ ז"ל, והוא מרב חולשתו לא יכול היה לעלות ולהשתטח, אבל שלח את אחיו, רבי מרדכי בילוגורי, עם עוד שני יהודים חשובים, בתור ביי"ד. לצעוק ולהתחנן, וסגל זה, המבקר בכל ערב ראש חודש בקבר הזה, לא יכול היה לתאר את כל טענות והתחונות ששפך אחי הרב ע"י הקבר, וכך צוה הרב מבלז: תדבר אל הצדיק כמו שמדברים אל אדם חי, ותטען ותדרש שימליץ על שארית פליטת ישראל. העתקתי את הכתבת על המצבה הנמצאת במצב טוב ונקי, וחזרתי רצוף ושביר העירה לשיבה נוספת".

יש המשך לסיפור. בשנת תשל"ז יצאתי בשליחות ציבורית לתורכיה. בהיותי נרגש ונפעם מסיפורו של עו"ד מרדכי עליאש, ביקשתי מהרב דוד אסיאו, רבה הראשי של תורכיה, שיואיל לשלוח את איש הרבנות או חברה קדישא שילווני אל קברו של רבי נפתלי כ"ץ.

הרב ניסה להניאני מרעיון זה. הוא הסביר שבאיסטנבול חמשה בתי קברות מלאים וגדושים. הרב מרקוס ומר סגל אינם בין החיים ואין איש יודע את מקום קברו של רבי נפתלי כ"ץ. התעקשתי ועמדתי על דעתי. הרב נאות ושלח עמי את אחד מחברי בית הדין. נסענו שעה ארוכה, תוך שאנו עוברים מחנה צבא. כמעט שהתחרטתי. לך והסבר לחייל תורכי או לאיש בטחון שיהודי עם דרכון ישראלי נוסע קילומטרים כדי לחפש את קברו של רבי נפתלי כ"ץ...

הארוכה ספר לי את כל מה שזכר: הוא לא ידע שום דבר על דבר דינה ז"ל עד היום שהיא הזמינה אותו. מצא אותה במלון, תאר את עדינות הבעתה. היא שאלה אותו אם הוא בנו של פלוני סגל, שכנראה הכירה אותו באיזה מקום בחו"ל, ובהשיבו בחיוב, בקשה אותו את אשר בקשה. הוא קודם כל אמר לה: מי יאמר שאת באמת נכדתו של הצדיק, והאיך אבטיח לך גם אני בן-תמותה, ובית קברות זה לא השתמשו בו זה כמה דורות. ותבאר היא לו את יחס משפחתה, ותאמר לו שהיא יודעת שבעוד יום תשיב את רוחה אל על, ושהוא ילך ויסדר את הענין וישוב אליה לפנות ערב. אז הוא הלך אל הרב מרקוס (רב הקהילה האשכנזית באיסטנבול ומנהל הגימנסיה העברית באיסטנבול), וספר לו את הענין והלז אמר שאי אפשר לסרב לחולה מסוכן, ושהוא יראה כיצד יפול דבר. שב הוא לפנות ערב לדינה ז"ל, והיא עוד פעם קבלה ממנו הבטחה על מקום קבורתה, וגם על זה שלא יובילוה בעגלת המתים המשותפת כאן לכל הדתות, אלא ישארה בידיים עד מקום מנוחתה. אחרי זה בקשה אותו שיתפלל איתה תפילת נעילה, והוא תאר לי את תפילתה, עם הוידוי ותפילת אתה נותן יד וכו'. האיש עדיין נרגש מהסיפור הזה לאחרי עשרים ושלוש שנים. למחרת היום ככלות ה-24 שעות, היא נפטרה, ולאחרי כל מה שסגל ראה ושמע ונוכח על טהרת רוחה וגודל צדקה, סדר הוא שבית הדין יחליט למלא את בקשתה, ולא עוד אלא שצוו שהנשים שטפלו בטהרתה תטבולנה במקוה טהרה לפני שיגעו בה ונהגו בה כבוד גדול. סגל בינתיים עלה לבית הקברות העתיק והנה ממש צמחה קרקע לימין קברו של הצדיק. השתוממתי למראה עיני, שאף על פי שכמה פעמים בקרתי בקברו של הצדיק לא הרגשתי בקרקע פנויה זו. התחלנו לחפור ומצאנו קרקע נקיה ממש בלי שום סימן שהוא של קבורה קודמת, כאילו מתחילה נועדה לקבורתה של אותה נכדה של אותו צדיק. נשאו אותה על כפיים את כל הדרך של כמה קילומטרים עד מקום מנוחתה, והרב מרקוס נשא הספד קצר, ואמר שאין הוא יכול למצוא

היו עמו תרנגולת (להעיר אותו מהשינה),
 וחמור (לשאת משאות) ונר (כדי ללמוד
 בלילה).

באה רוח וכיבתה את הנר, ואז בא חתול ואכל
 את התרנגול, ולאחר מכן בא אריה וטרף את
 החמור.

**רבי עקיבא הגיב באמונה שלימה "שכל מה
 שעושה הקב"ה - לטובה".**

באותו לילה בא גדוד רומאי לעיר, פשט עליה
 ושבה את בני העיר, ובכך הוברר לו שכל
 המקרים המצערים הללו - **היו לטובתו.**

רש"י הקדוש זי"ע מוסיף ואומר ש"אילו היה
 נר דלוק היה הגייס רואה אותי, ואילו היה
 החמור נוער או התרנגול קורא היה הגייס בא
 ושובה אותי".

**וכך נפסק בשולחן ערוך: "לעולם יהא אדם
 רגיל לומר:**

כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד". [שולחן ערוך אורח

חיים סימן ר"ל].

פסיקה זו של השולחן ערוך עוררה את תמיהתם של
 הפרשנים, מהסיבה שספר השולחן ערוך עוסק יותר
 בענייני הלכה ופחות בענייני השקפה, רבים מהם
 ראו בכך את הנחיצות של השימוש באידיאה זו
 ביהדות עד כדי כך שהיה צריך לחרוג מהקו המנחה
 של ספרו הקדוש כדי לכתוב זאת.

בשירת האזינו בספר דברים כתוב: "הצור תָּמִים פָּעֵלוּ, כִּי כָל
 דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֹל, צַדִּיק וְיֵשֶׁר הוּא". [ספר
 דברים ל"ב, י"ג] על פי התפיסה המתוארת בפסוק **כל מעשי
 האל מושלמים, ולא יוצא ממנו חוסר צדק ועוול.**

בחז"ל מסופר כי מקור שמו של התנא מהדור השני של
 התנאים **רבי נחום איש גמזו** היה מפני, שהייתה לו אמונה
 תמימה, **ובכל מה שאירע לו הוא היה אומר "גם זו לטובה"**.
 [תענית כא].

לשמיעת שיעורים [למעלה משלושים אלף שיעורים על כל
 מקצועות התורה] ב"קול הלשון" בטלפון הישיר של הרב: --073
 2951242 - הקש 1 ללשון הקודש לקבלת חומר להפצה בטל: -054
 8505928

החותם למען כבוד שמו יתברך,

**הרב שלום יהודה גראס
 אבדק"ק האלמין
 בית שמש, ארץ הקודש**

הגענו לבית הקברות. בטעות נכנסו דרך שער
 צדדי ו... לנגד עינינו קברו של רבי נפתלי זצ"ל.
 דמעות זלגו מעיני. בוודאי הייתי הראשון שעלה
 על קברו לאחר עו"ד עליאש בשנות מלחמת
 העולם. ליד קברו של רבי נפתלי כ"ץ קבורה
 דינה רויזה עליאש ועל מצבתה נאמר: "ונקברה
 בכבוד גדול". בהתרגשות עמוקה אמרתי כמה
 פרקי תהלים.

סיפור בתוך סיפור. כאמור, ציוה רבי נפתלי
 שלא לכתוב שבחים על קברו. אולם משהושמה
 מצבה על קברה של דינה עליאש, שמו גם מצבה
 חדשה על קברו של רבי נפתלי. וכתבו עליו
 שבחים רבים. הם גם לא ידעו לפענח את השנה
 של פטירתו שהרי במצבה המקורית נאמר: כי
 לא תעזוב נפשי לשאול לפ"ק (תעזוב-תע"ט)
 וכתבו רק את החודש בשנת...

אני מקוה שהענין תוקן, לאחר שהסבתי את
 תשומת לבו של הרב לכך. (שבת וחודש אלפסי, יצחק עמוד מס

110 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה).

הניסים של הקדוש ברוך הוא

כָּל דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עֵבִיד הוא ביטוי
 ארמי שמשמעו: "כל מה שעושה הקב"ה -
 לטובה הוא עושה. זאת" (התרגום שלו הוא
 כך: "כל שעושה הרחמן לטובה עושה").
 המשפט הזה, מיוחס לרבי עקיבא, שמתאר
 את האמונה הגמורה בכל מעשיו של הקב"ה
 שהכל לטובה, אפילו אם אנחנו לא מבינים
 בשעת הניסיון, עלינו להאמין שהכל לטובה,
 ומהקב"ה יורד רק טוב.

וכן מתאר ביטוי זה ביטחון מלא בכל הנקרה
 בדרכו של האדם.

מקורו של הביטוי הוא במסכת [ברכות דף ס':] שם
 מובא סיפור על רבי עקיבא, שכאשר הלך
 בדרך והגיע לעיר אחת ותושביה סירבו
 לארחו, אמר לעצמו: **"כל מה שעושה
 הקב"ה לאדם - זה לטובתו"**; הלך רבי
 עקיבא ונשכב לישון בשדות.